

НАУКОВА ЕКСПЕРТИЗА ДОКУМЕНТІВ

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

План

- 1. Застосування наукової експертизи документів в архівістиці, музейній справі, купівлі-продажу документів, на аукціонах.*
- 2. Криміналістичне документознавство: вклад у наукову експертизу документів*

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

АРХІВІСТИКА

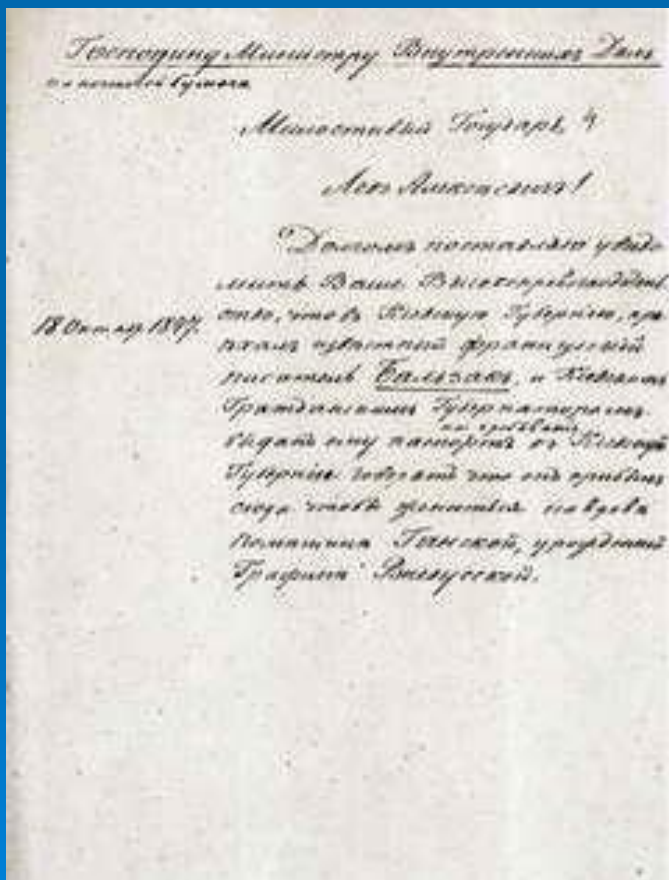
- * **ВІДБІР ДОКУМЕНТІВ НА АРХІВНЕ ЗБЕРІГАННЯ** (стадії наукової експертизи документів, експертні комісії, інструментарій експертів. Напрацювання наукових засад експертизи цінності документів і застосування принципів і критеріїв експертизи при категорюванні документів та їх грошовій оцінці)
- * **ПРИДБАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРИВАТНИХ АРХІВІВ ТА З ІНШИХ ДЖЕРЕЛ У ВЛАСНІСТЬ ДЕРЖАВИ** (архів Олексія Новицького, документи української діаспори у Бразилії)
- * **ВИЛУЧЕННЯ ДОКУМЕНТІВ / ЦІЛЬОВА ЕКСПЕРТИЗА** (1970-і рр. – експертиза документів масового характеру. ДАКО цільова експертиза документів фізичних осіб – платників податків періоду НЕП)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

* СТРАХУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВОК, У ТОМУ ЧИСЛІ МІЖНАРОДНИХ

1999 р. міжнародна виставка у Франції до 200- річчя від дня народження Оноре де Бальзака: документи з Києва та Житомира про перебування автора "*La Comédie humaine*" в Україні.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

1847 р., жовтня 18. –

Повідомлення міністру
внутрішніх справ про приїзд
Оноре де Бальзака з метою
одружитися на поміщиці
Ганській.

ф. 442, оп. 797, спр. 215, арк. 4)

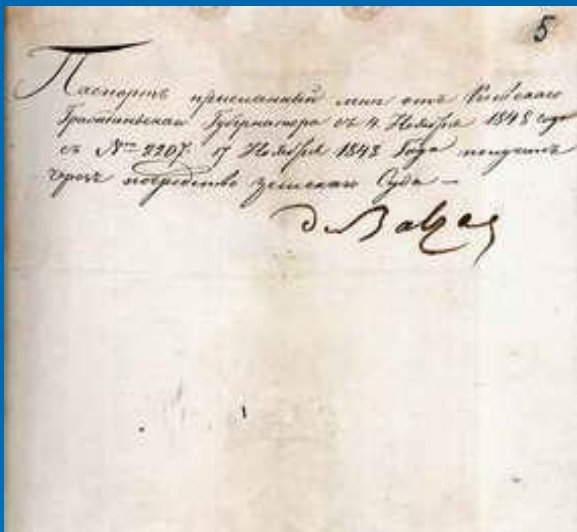
1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

№	Число ввіччя:	Коли? гд? хто? і по колико разів ознаєні ввіччя браку?	Кажіть імено новобрачныхъ, якого оєстемія, звѣнія, возраста и прихода?	Кто по имени и прѣзвиши родители новобрачныхъ? и кто поручители или свидѣтели?
9	26	<p>Метрич. запис про шлюб Оноре де Бальзака з Евеліною Ганською.</p>		
10	2	<p>Метрич. запис про шлюб Оноре де Бальзака з Евеліною Ганською.</p>		

1850 р., березня 2. – Метричний запис про шлюб Оноре де Бальзака з Евеліною Ганською.

(ф. 1046, оп. 1, спр. 152, арк. 3)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

1848 р., листопада 17. –
Розписка Оноре де Бальзака в
отриманні тимчасового
паспорта строком на один рік,
виданого йому київським
цивільним губернатором.

(ф. 442, оп. 210, спр. 342, арк. 5)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

- * **СТРАХУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРИ РЕСТАВРАЦІЇ ЗА МЕЖАМИ АРХІВА**
- * **ВІДНЕСЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ДО КАТЕГОРІЇ УНІКАЛЬНИХ**
- * **ЗАСЕКРЕЧУВАННЯ / РОЗСЕКРЕЧУВАННЯ АРХІВНИХ ФОНДІВ ТА ДОКУМЕНТІВ** (критерії засекречування – арсенал наукової експертизи документів; Національний реєстр розсекречених архівних фондів)
- * **ПЕРЕДАВАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ДЕПОНОВАНЕ ЗБЕРІГАННЯ** (ф. 1269 ЦДІАК України – колекція 122 тор)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

1992 р. Указ Президента України “Про заходи щодо повернення релігійним організаціям культового майна”. Наказ ГАУ, рішення ЦЕПК, ЕПК ЦДІАК про передавання 18 сувоїв тор до Київської центральної синагоги.

Лютий 2010 р. – конфлікт: працівників ЦДІАК України не допустили до тор для звірки наявності. Питання про повернення і зміни до Закону України “Про НАФ і архівні установи”.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

תּוֹרָה - *торá* - “вчення, закон”

Закон Мойсея,

П'ятикнижжя Мойсееве

Тора складається з 5-ти перших книг Старого Завіту. Головний зміст тор - закони, за якими живе єврейський народ. Тору читають щосуботи у синагозі протягом року.

Тори ЦДІАК – сувої (виключно на пергаменті, переписані сойферами) давньоєврейською мовою, створені у 19 ст., належать до Волинської школи писання.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

- * **ЕКСПЕРТИЗА ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДОКУМЕНТІВ ДО ВИДАНЬ (АРХЕОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ)**

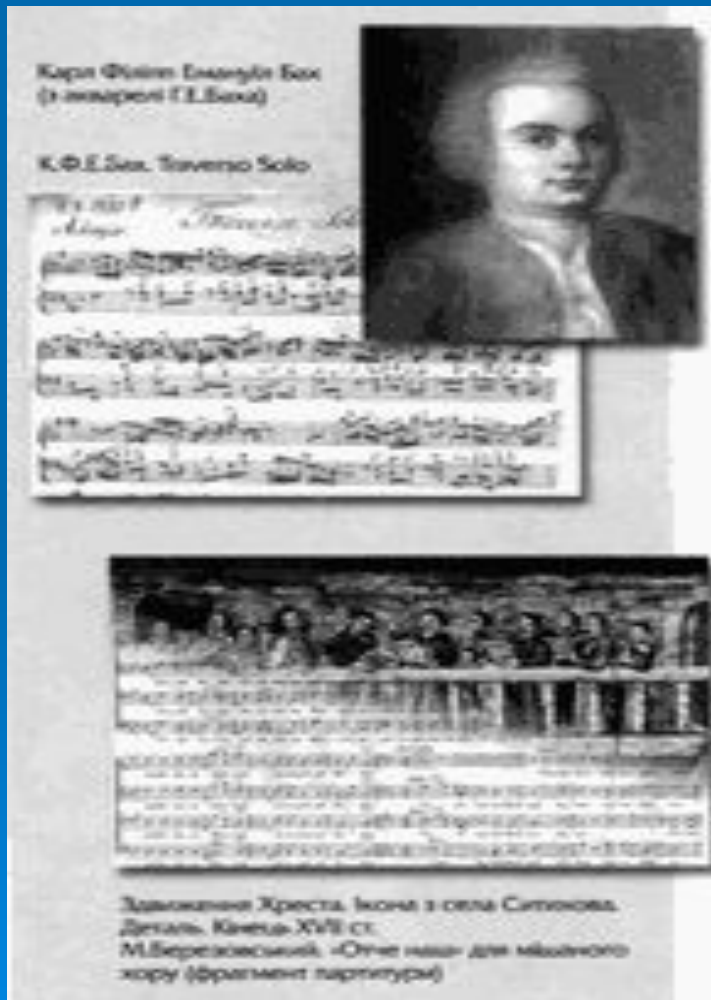
- * **ГРОШОВА ОЦІНКА ДОКУМЕНТІВ** (тема окремої лекції)

- * **ВИРІШЕННЯ РЕСТИТУЦІЙНИХ ПИТАНЬ** (наукова експертиза документів так званого **Архіву Баха**)

Кабінет Міністрів України прийняв **Постанову № 1202 "Про вилучення документів з Національного архівного фонду та передачу їх Урядові Федеративної Республіки Німеччини"**, відповідно до якої **колекцію Зінгакадемі** (так званий "Архів Баха"), переміщену під час Другої світової війни, має бути передано законному власникові. Обсяг колекції, що передається, - 5119 одиниць зберігання **фонду 441** Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України".

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Матеріали діячів
західноєвропейського
мистецтва і літератури
XVI-XIX ст.
(Центральний
державний архів-музей
літератури і мистецтва
України, ф. 441)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Стаття 107 Статуту ООН забороняла повернення Німеччині будь-яких трофеїв. Німецькі культурні цінності, які опинилися у союзників антигітлерівської коаліції є компенсацією збитків за агресію.

Два роки **експерти**: музикознавці, архівісти, правники – ідентифікація творів і правові аспекти справи.

29 листопада 2001 року в Києві підписано ***Протокол передачі*** Урядом України урядові ФРН архіву Академії співу в Берліні

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

МУЗЕЙНА СПРАВА

- * **КУПІВЛЯ ДОКУМЕНТІВ У ПРИВАТНИХ ОСІБ** (специфіка формування музейних документальних фондів; розцінки на документи, встановлені Фондово-закупівельними комісіями)
- * **ОТРИМАННЯ ДОКУМЕНТІВ В ДАР МУЗЕЯМ** (наукова експертиза й укладання наукових паспортів на документи з повним атрибутивним описанням)
- * **СТРАХУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРИ ТИМЧАСОВОМУ ПЕРЕМІЩЕННІ** (виставки національні та міжнародні; реставрація за межами музею)

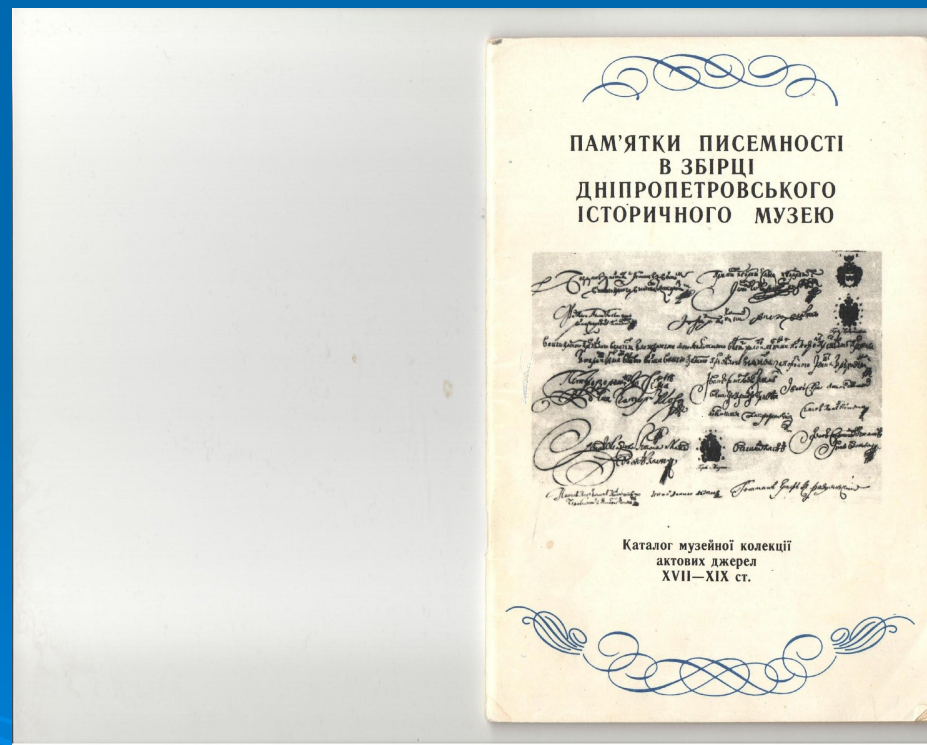
1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

*** КАТАЛОГІЗАЦІЯ МУЗЕЙНИХ ПРЕДМЕТІВ (ДОКУМЕНТІВ),
АРХЕОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ**

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Каталог музейної колекції *актових джерел* XVII-XIX ст.
Дніпропетровськ, 1993

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Оригінал. Пергамент. 1 аркуш. Рукопис. Чорнило чорне та коричневе. Орнамент: рамка з геральдичними елементами. Підписи предводителя катеринославського губернського дворянства й повітових депутатів. Печатка дворянського зібрання Катеринославської губернії: сургучна, червона, кругла (d—8 см), під паперовою кустодією.
Розмір аркуша: 43,5×49 см.
ДІМ, КП—38747/Арх.—758.

125. Свідчення дворяншві Григорієві Андрійовичу Байдаку в тім, що його занесено до шостої частини родовідної книги дворянства Катеринославського намісництва.— Катеринослав, 1795, квітень, 4.
Оригінал. Рукопис. Папір з водяним знаком «Pro Patria», літери «ALP»/«GR». 2°, 2 арк., 1 стор. Підпис губернського предводителя дворянства полковника Михайла Кобурлена. Печатка сургучна, червона, кругла (d—3 см).
Розмір аркуша: 19,2×30,5 см.
ДІМ, КП—120159/Арх.—37861.

126. Грамота жалувана Катерини II—дворянству Катеринославської губернії.— Санкт-Петербург, 1795, травень, 3.
Оригінал. Пергамент. 2 арк., 3 стор. Рукопис. Аркуші перекладено зеленим шовком; обкладинка—картон у золотій парчі; ліссе—вигий парчевий шнур. Чорнило коричневе та золоте. Ілюстрації: орнаментальна рамка з гербами міст Росії та іншою геральдичною символікою. Підписи Катерини II і віце-канцлера.
Розмір аркуша: 36×49,5 см.
ДІМ, КП—38874/Арх.—885.

127. Посвідчення вдові артилерійського каноніра Ревельського гарнізону Григорія Саранцова—Аксені Дмитрівні Саранцовій на пересування по російських містах.— Дерпт, 1797, квітень.
Оригінал. Рукопис. Папір блакитний з водяним знаком: «ЯМВСЯ» («Ярославская мануфактура вузков Саввы Яковлева»); 2°, 1 арк., 1 стор. Підпис городничого міста Дерпта. Печатка сургучна, червона, кругла (d—3,5 см).
Розмір аркуша: 33×22 см.
ДІМ, КП—38856/Арх.—868.

128. Грамота Павла I—генерал-лейтенантові О. Ф. Ланжерону про нагородження його орденом Святої Анни II класу⁶⁶.— Казань, 1798, травень, 27.
Оригінал. Рукопис. Папір з водяним знаком «Pro Patria»; 2°, 1 арк., 1 стор. Підпис Павла I. Печатка орденна Святої Анни: сургучна, червона, кругла (d—4 см), під паперовою кустодією.
Розмір аркуша: 20×31,5 см.
ДІМ, КП—76367/Арх.—15749.

129. Повідомлення Павла I—дійсному статському радникові й ісковському губернаторові Алексеєву Ларіону Спиридоновичу про надіслання йому знаків ордену Святої Анни I класу.— Санкт-Петербург, 1798, квітень, 10.
Оригінал. Рукопис. Папір; 4°, 1 арк., 1 стор.
Розмір аркуша: 18×22,9 см.
ДІМ, КП—113177/Арх.—34153.

130. Тестамент (заповіт) секунд-майора Луки Павловича Руденка—його дружині Анастасії Андрівні Магденковій.— [Кременчук], 1803, березень, 22.
Оригінал. Рукопис. Папір з водяним знаком: «Герб Росії», напис «Гербовая бумага»/«Цена 30 копеек», дата «1799». 2°, 2 арк., 3 стор. Чорнило коричневе. Почерк дрібний, розбірливий. 4 особистих печаток: сургучних, червоних, круглих (d₁—2 см; d₂—2,5 см; d₃—2,5 см; d₄—2 см).
Розмір аркуша: 21,5×34,5 см.
ДІМ, КП—164039/АФД.—32.

131. Подяка (подячна грамота) Олександра I—генерал-лейтенантові графові О. Ф. Ланжерону за командування Рязьким мушкетерським полком.— 1804, листопад, 7.
Оригінал. Рукопис. Папір з водяним знаком: «ТНО» EDMONDS». 1803. 2°, 1 арк., 1 стор. Чорнило коричневе. Підпис Олександра I.
Розмір аркуша: 19,8×31,5 см.
ДІМ, КП—77001/Арх.—15763.

132. Грамота імператора Олександра I—штабс-ротмістрові І. Я. Шпербергу на орден Володимира IV ступеня, за хоробрість при Аустерліці.— Санкт-Петербург, 1806, січень, 29.
Оригінал. Рукопис. Папір; 2°, 2 арк., 1 стор. Чорнило коричневе. Почерк середній, розбірливий. Папір з водяним знаком типу «Beehive» з літерами «J. Honig. Zoopen», Honig J. H. Z». Підпис Олександра I та генерала Пушина.
Розмір аркуша: 21,3×32 см.
ДІМ, КП—38446/Арх.—460/3.

133. Заповіт (тестамент) поміщика Хорольського повіту військового товариша Петра Васильовича Сахро-Устимовича.— 1806, лютий, 19.
Оригінал. Рукопис. Папір гербовий; з водяним знаком «Герб Росії»; 2°, 2 арк., 4 стор. Чорнило коричневе. 7 сургучних червоних круглих печаток (d₁—2 см; d₂—2 см; d₃—2 см; d₄—3 см; d₅—1,5 см; d₆—2 см; d₇—1,8 см).
Розмір аркуша: 21×31,8 см.
ДІМ, КП—38442/Арх.—454.

134. Грамота жалувана імператора Олександра I—колезькому асесору, новоросійському лікареві К. І. Роде на орден Святого Володимира IV ступеня.— Санкт-Петербург, 1806, серпень, 10.
Оригінал. Рукопис. Папір з водяним знаком: дві в овальному картуші під короною та літери «GR», нижче—цифри «1804». 2°, 1 арк., 1 стор. Підпис Олександра I та печатка сургучна, червона, кругла (d—7,2 см), обсягалась.
Розмір аркуша: 20×32 см.
ДІМ, КП—38490/Арх.—502/2.

135. Грамота Олександра I—генерал-лейтенантові графові О. Ф. Ланжерону на орден Святого Володимира III ступеня.— Санкт-Петербург, 1807, квітень, 9.
Оригінал. Рукопис. Папір з водяним знаком «JWHATMAN»; 2°, 1 арк. Чорнило коричневе. Підпис Олександра I. За хоробрість у битві проти турецьких військ 8 квітня 1806 р. на острові Чатал, де Ланжерон командував десантом.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ ДОКУМЕНТІВ

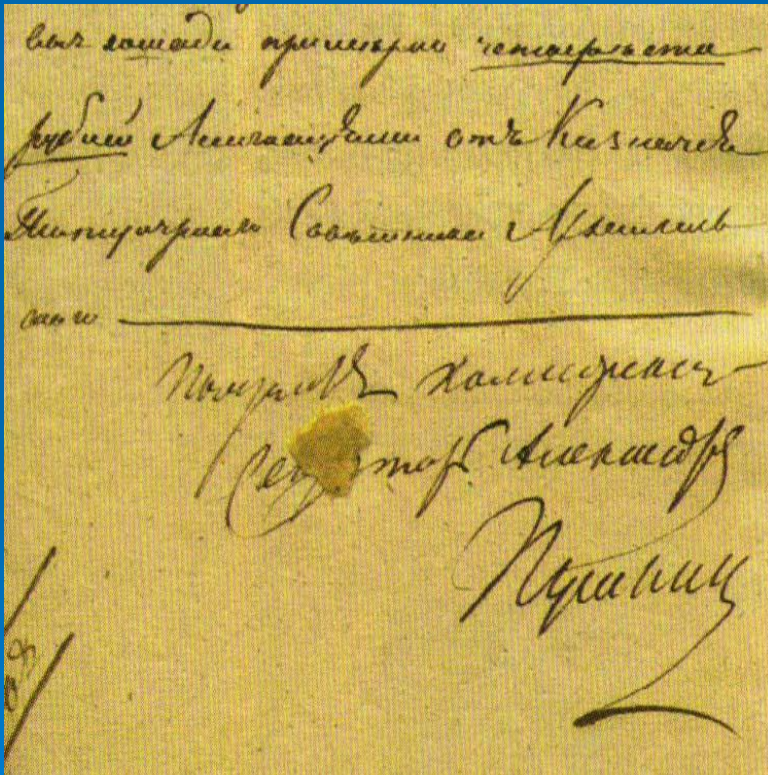
* *антикварно-букіністичні магазини*

Ціни на автографи за останні 5-7 років зросли у 100–200 разів

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

У Берліні продається лист

О. Пушкіна (300 тис. дол.)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

У Москві продавався альбом
літографій з автографами
Пабло Пікассо

A stylized, handwritten signature of the name 'Picasso' in black ink. The signature is slanted to the right and features a prominent horizontal underline. The letters are thick and expressive, characteristic of the artist's signature style.

Picasso

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

* **Аукціони**

“Документальний антикваріат”

Раритети – через фірми “Сотбіс”, “Крістіс”, “Бонамс”.

Набувають популярності автографи видатних діячів.

Через нез’ясованість усіх обставин походження “Сотбіс” зняв з торгів партитуру Другої симфонії Сергія Рахманінова (за експертними оцінками, за рукопис могли запропонувати 950 тис. дол.)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

2002 р. в Нью-Йорку на аукціоні “Крістіс” продавалися історичні документи зі знаменитої колекції медіамагната Малколма Форбса/Malcolm Forbes (формувалася колекція понад 40 років).

Колекція включала документи Дж. Вашингтона, Томаса Джеферсона, Гаррі Трумена, білети в театр Форда на спектакль, під час якого був убитий Авраам Лінкольн.

Перша частина колекції вартувала 20 млн. долларів США

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

“Сотбіс” у Лондоні:

- рукописи Михайла Лермонтова,*
- листи Івана Тургенєва,*
- укази російських царів.*
- лист Дж. Вашингтона, написаний під час бойових дій війни за незалежність США, датований 29.11.1778 до одного з воєначальників, оцінений в 14950 доларів США (стартова ціна, червень 2002)*

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

На аукціоні **Сотбіс** (Велика Британія) відбулася продаж грамоти Катерини II князю Безбородько про жалування йому чину (1790).

Коментар Г. В. Папакіна, начальника відділу інформації, використання НАФ та міжнародного співробітництва Держкомархіву України:

"За результатами **проведеної експертизи**, згаданий документ не перебував на зберіганні у державних архівах України. Документи фамільного фонду Безбородьків, зокрема, князя О. А. Безбородька, перебували наприкінці ХІХ - початку ХХ ст. у складі приватних архівів Кочубеїв (Диканька та Ярославець), Попових (Решетилівка), О. І. Мусіна-Пушкіна (Стольне), Милорадовичів (Любеч) і могли потрапити за кордон після 1917 року."

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Американські аукціони: продаж документів за підписами

Й. Сталіна,
М. Хрущова,
Л. Брежнєва,
Д. Коротченка,
В. Молотова,
А. Мікояна

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

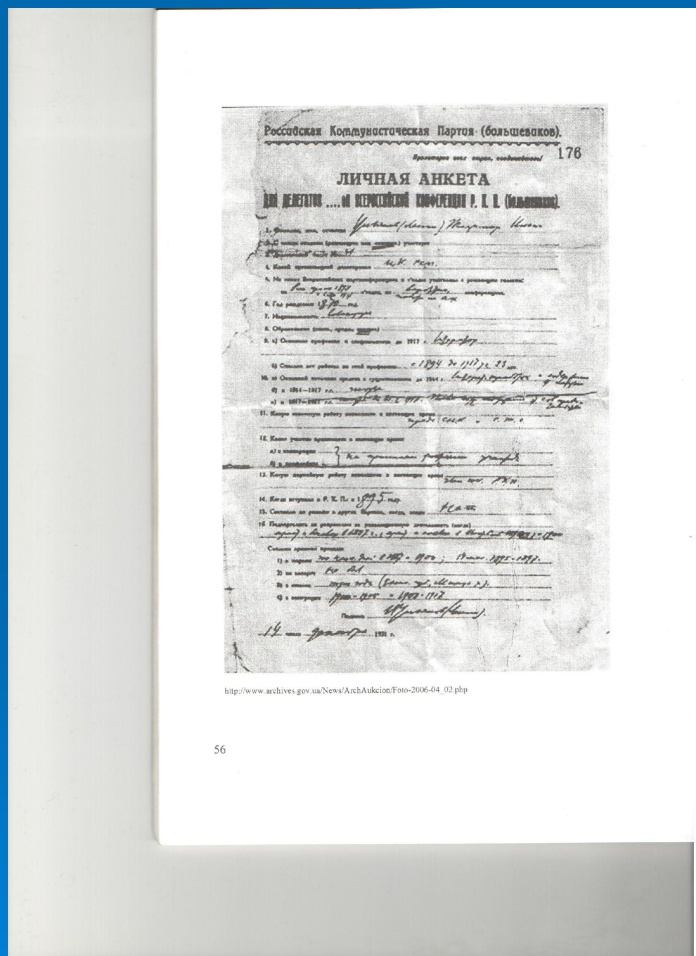
* *Інтернет-аукціони.*

Російські Інтернет-аукціони – потужний ринок.

Оригінали документів зі слідами видирання з архівних справ.

Наказ Держкомархіву № 20 від 22 лютого 2006 р. "Про проведення перевіряння наявності архівних документів у зв'язку з виявленням оригіналів документів на Інтернет-аукціонах"

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

інтернет-аукціон “Анкета Ілліча” пропонував колекціонер із Казахстану (власноручна заповнена Леніним анкета делегата партійної конференції 1921 р. з типовою для документів з колишніх партійних архівів *штампованою пагінацією* у верхньому правому куті. Документ професійно відреставрований. Початкова ціна на 20 березня 2006 р. – 500 дол., а на початок квітня – 2 тис. дол.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Продаж особової справи Героя Радянського Союзу полковника Радянської Армії

на інтернет-аукціоні
<http://auction-su.com/>

Ймовірно, справа походить з Центрального архіву Міністерства оборони РФ. Держкомархівом поінформовано російських колег. Паралельно експертиза проводиться в Україні.

[Вернуться на главную страницу](#)

Лот: [Документы, фотографии и литература](#) > [Советский Союз](#) > Прочие документы

Личное дело ГСС-танкиста

Номер лота: 101840

Вы покупатель или продавец этого лота?
[Зайдите](#) под своим логином

[Распечатать](#)

[Отслеживать этот лот](#)

[Сообщить об аукционе другу](#)

[← Авто/Стоп →](#)

Вы должны зарегистрироваться для того, чтобы сделать ставку

[Войти в кабинет](#)

Текущая ставка :	Нет ставок
Начальная ставка :	200,00 USD [Конвертация]
Количество :	1
Ставок :	0
Осталось времени :	12 days, 1h 16m
Местоположение :	-, Киев, -
Страна :	Ukraine
Начат :	16 Apr. 2006 09:46:10
Заканчивается :	30 Apr. 2006 09:46:10
Статус :	Торги открыты

за 250,00 USD [[Конвертация](#)]

Минимальная цена не достигнута

Наивысшая ставка : Нет ставок

За этим лотом следит 0 человек

Информация о продавце

Luchundra777 (60)

» Зарегистрирован с 10 Jan. 2006 in the Ukraine

» [Просмотреть все его аукционы](#)

Рейтинг отзывов: 100.00%

Позитивный: 60

Нейтральный: 0

Негативный: 0

[Просмотр отзывов](#)

» Описание

В деле указан боевой путь танкиста, его должности, заслуги... Есть автобиография, аттестации и др. Занечу интересный факт: человек находился на оккупированной территории по август 43 года. После прихода советских войск, -ушёл в армию и успел стать Героем Советского Союза!

Доставка по РФ и Украине за мой счёт!

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Міжнародний аукціон **“Аукционы SU”**, що оперує на

пострадянському просторі

назви розділів:

“Документи, фотографії”,

“Орденські книжки і грамоти до орденів”,

“Посвідчення до медалей”,

“Дипломи, грамоти”

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Аукционы SU

Удостоверение

Торг с

12.500,00 RUR

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Аукционы SU

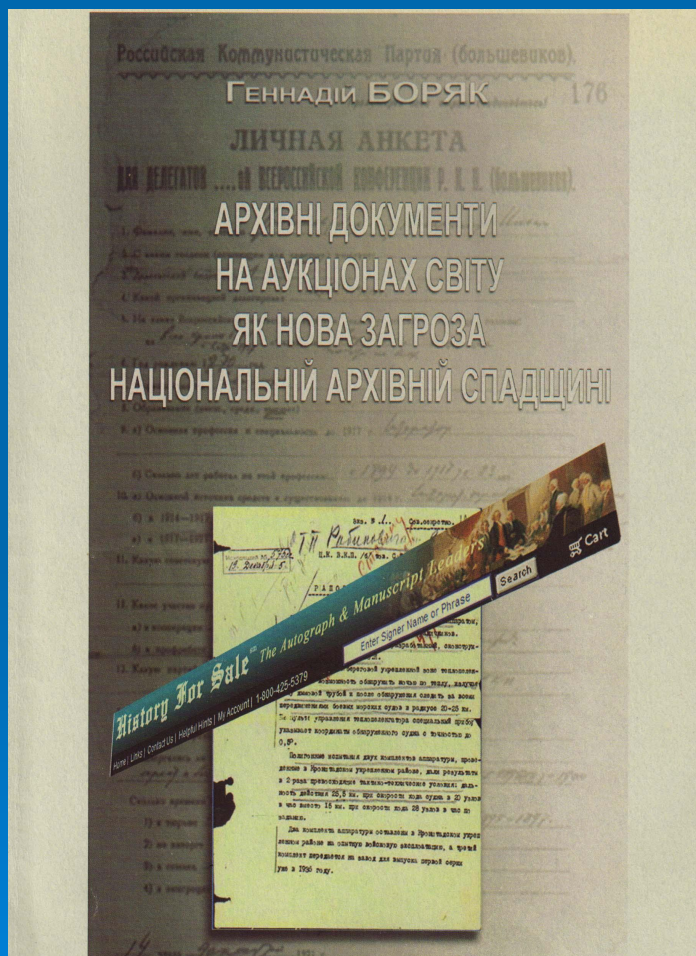
Удостоверение

Торг с

7.000,00 RUR

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Геннадій Боряк.

Архівні документи на аукціонах світу як нова загроза національній архівній спадщині.

Матеріали повідомлення на 7-й Європейській конференції архівів.

Варшава, 18-20 травня 2006 р. – К., 2006.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Колекціонування

Тодд Аксельрод книги з питань колекціонування й антикваріату.
“Практичний посібник з історичних документів” для колекціонерів.

Крім любові до історії колекціонерів об’єднує й інше: культивується думка, що збирання автографів – надійний спосіб довготермінового інвестування.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

КРИМІНАЛІСТИКА

Криміналістичне документознавство – галузь криміналістичної техніки, яка розробляє засоби і методи вивчення письма і документів з метою розкриття і розслідування злочинів.

Криміналістичне документознавство складається із 2 розділів:

- 1) *криміналістичне дослідження документів*
- 2) *техніко-криміналістичне дослідження документів*

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ включає

а) почеркознавство

б) авторознавство

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

почеркознавство вирішує

**завдання ідентифікаційного характеру - встановлення виконавця рукопису або підпису;

**завдання не ідентифікаційного характеру – встановлення *статевої належності* того, хто писав, його *віку*, деяких *фізичних і професійних особливостей*, умов виконання рукопису чи підпису.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Особливості почерку:

- *індивідуальність,
- *відносна постійність.

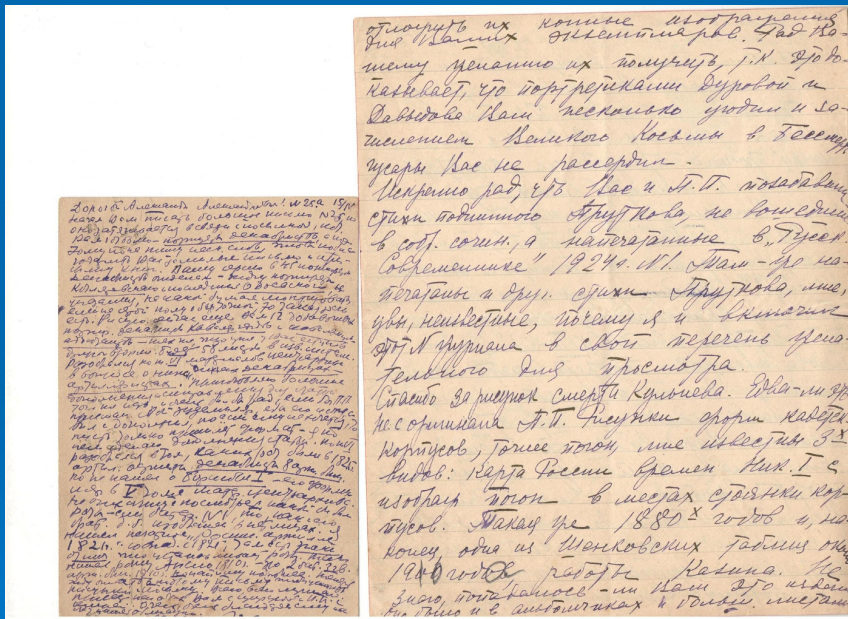
Під індивідуальністю почерку підрозумівають те, що кожна людина має свій, тільки для нього притаманний почерк.

На *формування почерку* впливає:

- *суб'єктивні фактори (стан органів зору, побудова кісно-м'язового апарату руки, ступінь рухомості руки, особливості нервової системи, пам'ять, воля, увага, навички тримати письмовий прибор).
- *об'єктивні фактори (методика навчання письму в школі (в палеографії відрізняють київську школу письма, острозьку школу, волинську школу; почерк іноземця), строки тренування навчання письму, умови, в яких доводиться писати, характер і якість засобів письма).

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Листи Г.С. Габаєва до
О.О.Петровського 1929 р.
(графологічна експертиза)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Почерк може змінюватися під дією таких факторів:

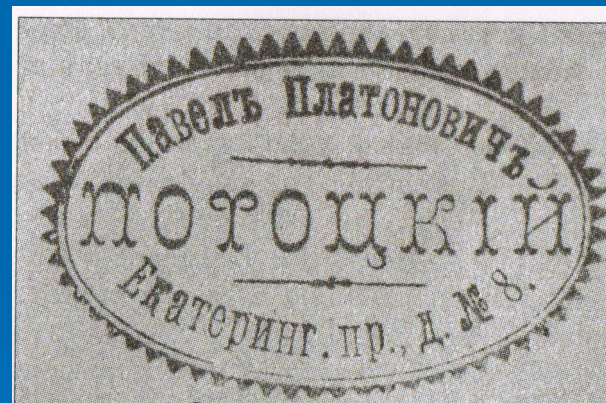
природних (вік, фізичний і психічний стан того, хто пише);

штучних (спроби маскувати свій почерк, шляхом заміни руки, зміна характеру шрифту, уповільнення або збільшення швидкості руху)

умисна імітація чужого почерку, методом змальовування;

патологічних змін (хвороби, травми, фізичні тортури. Приклад – зізнання П. Потоцького в архіві КДБ)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

CERTIFICAT

*Le Grand Chancelier de la Légion d'Honneur certifie que par décret
du dix septembre mil huit cent quatre vingt dix sept*

Monsieur POTOCKI Pierre, Platonovitch de nationalité Russe

A été nommé officier de la Légion d'Honneur.

en qualité de Colonel de la 24e division d'Infanterie Russe

Scellé et enregistré sous le n° 6457

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, sweeping initial 'P' followed by a vertical stroke.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Ознаки почерку можна поділити на дві групи:

- 1) **загальні** (характеризують почерк в цілому і використовується для виділення рукопису із ряду інших аналогічних) – рівень володіння технікою письма, розмір почерку, наклони почерку, розгони почерку (*російська школа письма 16–17 ст.*) ступінь зв'язності почерку, нажими почерку
- 2) **індивідуальні** (з їх допомогою можна виділити особливості руху – ДУКТ ПИСЬМА, написання окремих літер, їх частин, літеросполучень)

Методика і техніка почеркознавчого дослідження.

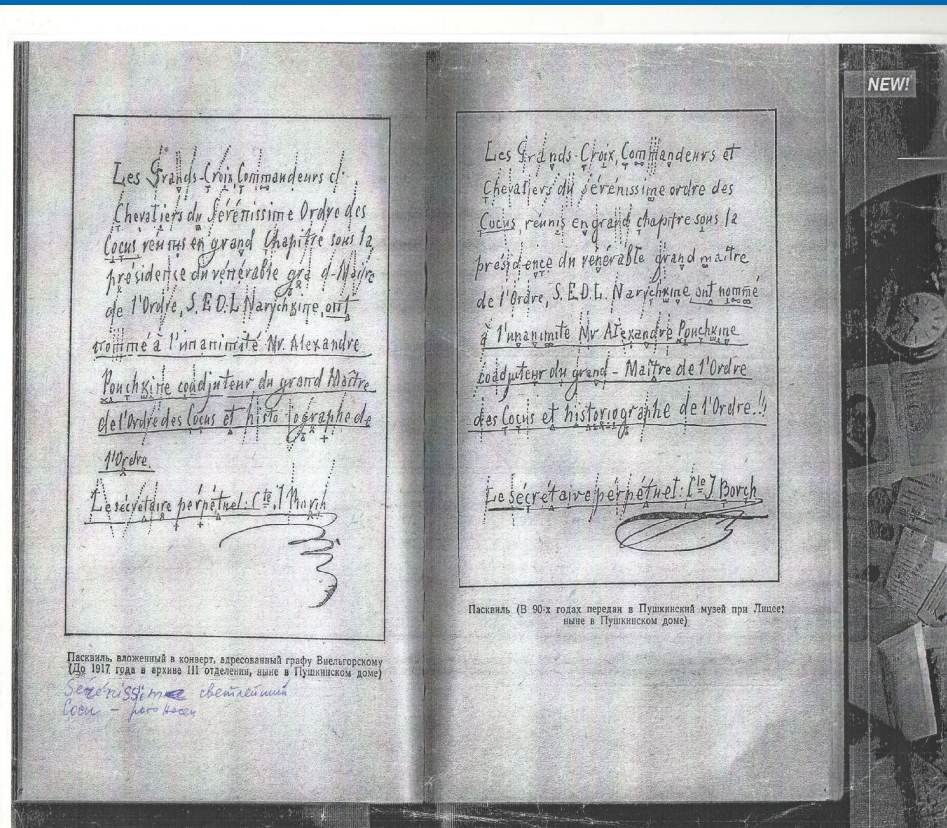
Див. Ципенюк С.А. Исследование анонимных писем, связанных с дуэлью А.А. Пушкина // криминалистика и судебная экспертиза. – К., 1976. – Вып. 12. – С. 81-90.

Щеголев П.Е. Дуэль и смерть Пушкина. Исследования и материалы. В 2-х книгах. – М., 1987.

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

“На основании детального анализа почерков и сличения этих почерков с образцами подлинного почерка кн. Петра Владимировича Долгорукова умышленно измененным почерком анонимного письма, я, судебный эксперт заключаю, что данные мне для экспертизы в подлинниках пасквильные письма написаны несомненно собственноручно кн. П.В.Долгоруковым”

Протокол графічної експертизи судового інспектора Науково-технічного бюро Ленінградського губернського кримінального розшуку Олексія Андрійовича Салькова

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

АВТОРОЗНАВСТВО вирішує завдання зі встановлення не виконавця документа, а його автора.

*експертиза мови документа.

Ознаки письмової мови:

граматичні (орфографічні, синтаксичні, пунктуаційні помилки – як автор володіє граматичними правилами письма),

вокабулярні (включають особливості словникового складу – наявність *професіоналізмів, архаїзмів, діалектизмів* – слів і зворотів, притаманних місцевому діалекту), стилістичні особливості, *жаргонізми* – характерних для окремої групи людей (лайба= агрегат=алберка= апарат= машина =), *варваризми* – іноземні слова, які не засвоєні мовою

Почеркознавча і авторознавча ЕКСПЕРТИЗА

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ включає:

- а) встановлення ознак *підробки документів* (*факт підчистки, *хімічне змивання барвників – запис змивають спиртовими сумішами –одеколон, спирт; *травлення – на фарбники діють хімічні реактиви кислоти – лимонна, оцет, окисли – перекис водню, хлорне вапно);
- б) відновлення змісту документа (у випадку, коли текст закреслений) та встановлення початкового змісту документа;
- в) ідентифікація засобів, що використовувалися для виготовлення документів або для внесення до них змін (ідентифікація печаток, штампів);
- г) встановлення окремих обставин виготовлення або зберігання документів (час виготовлення документа).
- д) виявлення невидимих чи слабовидимих реквізитів

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Коло об'єктів техніко-криміналістичної експертизи:

- * *документи* рукописні, машинописні, виготовлені засобами поліграфії
- * *технічні засоби*, що використовуються для виготовлення документів (поліграфічне устаткування, техніка для копіювання та розмноження, друкарські машинки, печатки, штампи, знаряддя письма)
- * *засоби*, що використовуються для зміни початкового змісту документів (матеріали для змивки, травлення)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

Сучасні можливості *техніко-криміналістичної експертизи* документів вирішують діагностичні та ідентифікаційні **завдання**:

ДІАГНОСТИЧНІ:

- ** встановлення способу виготовлення документів і реквізитів;
- ** встановлення способу нанесення друкованих реквізитів;
- ** встановлення способу нанесення відтисків печаток і штампів;
- ** встановлення способу виготовлення печаток і штампів за їх відтисками;
- ** встановлення типу письмового засобу;
- ** встановлення класу, типу, виду, марки, моделі друкарської машинки за машинописним текстом;
- ** встановлення типу друкарського засобу за друкованим текстом, графічними малюнками (принтер струйний, лазерний)
- ** встановлення факту монтажу;
- ** встановлення давності виконання реквізитів документів;

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

ІДЕНТИФІКАЦІЙНІ:

- ** встановлення єдиного джерела походження кількох документів;
- ** ідентифікація печаток і штампів;
- ** ідентифікація друкованих машинок, принтерів і ін. техзасобів;
- ** ідентифікація засобів письма (кулькова ручка, перо, олівець)

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

ЕКСПЕРТИЗА при РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК ДОКУМЕНТІВ

*Міжвідомча експертна комісія та експертиза документів, крадених в ЦДІАК України (1990 р)

*Викрадення документів зі львівських архівів. Факт подарунку на честь 14-ї річниці Декларації про державний суверенітет (піар-акція 16.07.2004) Д. Табачника від імені В. Януковича листів першого Президента України, Голови

ЦР М. Грушевського до Кривецького. НМІУ. Експертиза. 42 листи і поштівки часів Першої світової війни. Поаркушна пагінація. Тимчасова книга надходжень – облік листів.

*Специфіка організації фондів, системи обліку не дозволили жодному архіву у світі полічити свої документи. Подокументний облік запроваджено лише стосовно особливо цінних і унікальних документів. В музеях і бібліотеках – поодиничний облік документа, навіть його фрагмента.

*Крадіжки документів набувають *глобальних масштабів*. Найбільш гучні випадки викрадення – 118 документів часів Громадянської війни з Національного архіву США (61 з яких досі не знайдено) 2000 р. за всю історію Національної служби архівів – крадіжка історичних документів, скоєна архівістом.

У респектабельному світі західних колекціонерів, що займаються книжковим та документальним антикваріатом, вироблено певні правила гри, які декларує і дотримується частина з них

1.3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ

“Проблеми збереження музейної та архівної спадщини в сучасній Україні у контексті втрат Львівського архіву. Допоміжні матеріали до “круглого столу”” – К., 2005.

Викрадення з архіву:

- * Автографи М. Грушевського, його листи, статті*
- * Листи М. Драгоманова*
- * Документи з архіву митрополита Андрія Шептицького*
- * Листи Пантелеймона Куліша*
- * 66 королівських грамот на пергаменті*
- * Метричні книги римо-католицького кафедрального собору у Львові*